

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

Északkelet-magyarországi személynevek a kései ómagyar korból*

Markos – *Laskod* **1.** [1460–1480]: Benedicti *markos*, jo. (DL. 56700); *Károly* **2.** 1476/1478: Andream *Markos* de karol, no. (DL. 17896); *Salánk* **3.** 1509: Johanne *Markos*, jo. (DL. 71106); *Apafalva* **4.** 1513: Michaelae *markos*, jo. (DL. 86743); *Kálonga* **5.** [1521–1526]: Blasius *Markos*, jo. (DL. 26243). < *markos* 'erős', vsz. erőskezü mesterember elnevezése (CsnSz.). Néhány név esetében a szn.-i eredet (< lat. *Marcus*) is számításba vehető.

Mászó – [*Semjén*] **1.** 1468: Lucas *mazo*, jo. (DL. 55872); **2.** [1468 u.]: Lucas *mazo*, jo. (DL. 55872); *Turtó* **3.** [1480–1500]: Johannes *Mazo*, jo. (DL. 56690). < *mászó*, a *mászik* 'lassan, csúszva halad' -ó mn.-i igenévképzős alakja. Talán sajátos járasmódra utal.

Meleg – *Pályi* **1.** 1415: Laurentio *Melegh*, jo. (DL. 96890); **2.** 1415: Stephano *Melegh*, jo. (DL. 96890); *Laskod* **3.** [1460–1480]: Georgius *meleg*, jo. (DL. 56692); *Lelesz* **4.** [1460–1480]: Mychael *melegh*, jo. (DL. 48185). < *meleg* 'érezelmileg felhevült, buzgó' (CsnSz.).

Mellyes – *Hn.* **1.** 1467: Jacobus *Melyes*, jo. (DL. 45273); *Hn.* **2.** 1467: Johannes *Milles*, jo. (DL. 45273); *Hn.* **3.** 1467: Mathias *Milles*, jo. (DL. 45273); *Tas* **4.** [1521–1526]: Pauli *mlyes*, jo. (DL. 26243). < *mellyes* 'széles, kidomborodó mellkasú' (CsnSz.).

Mérges – *Hatház* **1.** 1451: Petrus *merges*, jo. (DL. 14467). < *mérges* 'haragos' (CsnSz.).

Mocskos – *Nyék* **1.** 1425: Philippum *moczkos*, jo. (DL. 11647). < *mocskos* 'piszkos, szennyes v. durva, zord' (NySz.) CsnSz.

Mocsok – *Lórántháza* **1.** 1446: Stanislaus *Mochok*, jo. (DL. 13934). < *mocsok* 'piszkos, kosz'. Vsz. valamilyen tulajdonságra utalhat L. még **Mocskos**.

Nagy – *Póhalom* **1.** 1439/1757: Georgii *Nagy*, jo. (DL. 10008); *Kisvárdá* **2.** 1449: Emericus *nag*, jo. (DL. 81139) = [1445–1448]: Emericus *magnus*, jo. (DL. 81193); **3.** [1500–1520]: Benedictus *Nagh*, cust. (DL. 83004); **4.** [1500–1520]: Laurentio *Nagh*, cust. (DL. 83004); **5.** 1521: Mattheus *Nag[ly]*, jo. (DL. 82582); 1521: Matheus *Nagh*, jo. (DL. 82582); [1521–1526]: Matheus *Nagh*, jo. (DL. 26243); **6.** 1521: Ladislaus *Nagj*, inq. (DL. 82582); **7.** 1521: Albertus *Nag[ly]*, jo. (DL. 82582); *Veréce* **8.** 1450: Emericus *Nagh*, jo. (DL. 70896); 1450: Emericus *Nagh*, jo. (DL. 70896); *Szászfalu* **9.** 1450: Bartha *nagh* (!), jo. (DL. 70896); **10.** 1513: Martino *Nagh*, jo. (DL. 86743); **11.** 1513: Benedicto *Nagh*, jo. (DL. 86743); *Kérszemjén* **12.** [1460–1480]: Dominico *Nag*, jo. (DL. 56695); *Lelesz* **13.** [1460–1480]: Relicta Johannis *nagh*, jo. (DL. 48185); [*Semjén*] **14.** [1468 u.]: Nicolaus *nag*, jo. (DL. 55872) = 1468: Nicolaus *magnus*, jo. (DL. 55872); **15.** 1468: Gregorius *nag*, jo. (DL. 55872); **16.** 1468: Paulus *nag*, jo. (DL. 55872); **17.** 1468: Stephanus *nag*, jo. (DL. 55872); *Halmi* **18.** 1478: Anthonio *Nagh*, jo. (DL. 70985); **19.** 1478: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 70985); *Váralja* **20.** 1478: Egidio filio Jacobi *Nagh*, Simone filio eiusdem, jo. (DL. 70985); *Karász* **21.** 1481: Thomam *Nagh*, fam. ign., jo. (DL. 62348); **22.** 1481: Anthonium *Nagh*, fam. ign., jo. (DL. 62348); **23.** 1481: Albertum *Nagh*, fam. ign., jo. (DL. 62348); **24.** 1481: Lucam *Nagh*, fam. ign., jo. (DL. 62348); **Dob** **25.** 1500: Demetrio *Nagh*, jo. (DL. 73536); *Majtény* **26.** 1500: Gregorio *Nagh*, jo. (DL. 73536); *Szaniszló* **27.** 1500: Francisco *Nagh*, jo. (DL. 73536); **28.** 1500: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 73536); *Vásári* **29.** 1500: Gallo *Nagh*, jo. (DL. 73536); *Vállaj* **30.** 1500: Petro *Nagh*, jo. (DL. 73536); *Homok* **31.** [1500–1520]: Thomas *Nagh*, inq. (DL. 97786); [1500–1520]:

* L. MNy. 2009: 504–9.

Thomas *nagh*, inq. (DL. 97785); **32.** [1500–1520]: Mathias *Nagh*, jo. (DL. 97786); [1500–1520]: Mathias *Nagh*, jo. (DL. 97785); **Daróc 33.** [1500–1520]: Valentinus *Nagh*, jo. (DL. 97786); **34.** [1500–1520]: Alberti *Nagh*, jo. (DL. 97786); [1500–1520]: Alberti *Nagh*, jo. (DL. 97785); **Szölős 35.** [1500–1520]: Paulo *Nagh*, jo. (DL. 86743); **Pátroha 36.** [1500–1520]: Mathias *nag*, jo. (DL. 83022); **37.** [1521–1526]: Relicta Anestazia (!) *Nagh*, inq. (DL. 26243); **Ajak 38.** [1500–1520]: mykloz *nag*, jo. (DL. 83022); **39.** 1521: Georgius *Nag*y, lib. (DL. 82582); [1521–1526]: Georgius *Nagh*, jo. (DL. 26243); **40.** 1521: Paulus *Nag*y, jo. (DL. 82582); **Nagykaraszló 41.** 1509: Simone *Nag*, jo. (DL. 71106); **42.** 1509: Georgio *Nagh*, jo. (DL. 71106); **Komját 43.** 1509: Lazaro *Nag*, jo. (DL. 71106); **44.** 1509: Francisco *Nag*, jo. (DL. 71106); **Kiskaraszló 45.** 1509: Boryh *Nagh*, jo. (DL. 71106); **Salánk 46.** 1509: Benedicto similiter *Nagh*, jo. (DL. 71106); **47.** 1509: Laurentio *Nagh*, jo. (DL. 71106); **48.** 1509: Matheo *Nagh*, jo. (DL. 71106); **49.** 1509: Benedicto *Nagh*, jo. (DL. 71106); **50.** 1509: Ladislao *Nagh*, jo. (DL. 71106); **51.** 1509: Matheo *Nagh*, jo. (DL. 71106) ?= Nagy 48; **52.** 1509: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 71106); **53.** 1509: Andrea *Nagh*, jo. (DL. 71106); **Csomaj 54.** 1509: Emericus *Nagh* de Chomay, hpal. (DL. 71106); **Feketeardó 55.** 1513: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 86743); **56.** 1513: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 86743) (Kétszer!); **Gyula 57.** 1513: Dominico *Nagh*, jo. (DL. 86743); **Királyháza 58.** 1513: Andrea *Nagh*, jo. (DL. 86743); **Alsósárod 59.** 1513: Simone *Nagh*, jo. (DL. 86743); **Alsósongova 60.** 1513: Matheo *Nagh*, jo. (DL. 86743); **Meggyes 61.** 1513: Gregorio *Nagh*, jo. (DL. 86743); **62.** 1513: Alberto *Nagh*, jo. (DL. 86743); **63.** 1513: Michaelae *Nagh*, jo. (DL. 86743); 1523: Michaelae *Nagh*, jo. (DL. 71174); **64.** 1513: Clemente *Nagh*, jo. (DL. 86743); **65.** 1523: Georgio *Nagh*, jo. (DL. 71174); **66.** 1523: Andrea *Nagh*, jo. (DL. 71174); **Apafalva 67.** 1513: Matheo *Nagh*, jo. (DL. 86743); **68.** 1513: Valentino *Nagh*, jo. (DL. 86743); **69.** 1523: Georgio *Nagh*, jo. (DL. 71174); **70.** 1523: Matheo *Nagh*, jo. (DL. 71174); **71.** 1523: Thoma *Nagh*, jo. (DL. 71174); **Színerváralja 72.** 1513: Ladislao *nagh*, jo. (DL. 86743); **73.** 1513: Stephano *Nagh*, jo. (DL. 86743); **74.** 1513: Elia *Nagh*, jo. (DL. 86743); **75.** 1513: Ladislao *Nagh*, jo. (DL. 86743); 1513: Ladislao *Nagh*, jo. (DL. 86743) (Kétszer!); **Ártánd 76.** 1518: Gregorio *Nagh*, jo. (DL. 97664); **Derecske 77.** 1518: Blasio *Nagh*, fam. ign. (DL. 97664); **78.** 1518: Thoma *Nagh*, fam. ign. (DL. 97664); **Ádám 79.** 1518: Benedictus *nagh*, inq. (DL. 97664); **80.** 1518: Emerico *Nagh*, jo. (DL. 97664); **81.** 1518: Gregorius *nagh*, inq. (DL. 97664); **82.** 1518: Michael *Nagh*, inq. (DL. 97664); **83.** 1518: Stephano *Nagh*, jo. (DL. 97664); **84.** 1518: Valentino *Nagh*, jo. (DL. 97664); **Pap 85.** 1521: Joannes *Nag*y, jo. (DL. 82582); 1521: Joannes *Nag*y, jo. (DL. 82582); **86.** [1521–1526]: Joannes *nagh*, jo. (DL. 26243) (Kétszer!); **87.** [1521–1526]: Relicta Gregorii *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Jánk 88.** 1521: Stephanus *Nag*y, jo. (DL. 82582); [1521–1526]: Stephanus *Nagh*, jo. (DL. 26243); **89.** [1521–1526]: Relicta Thome *Nagh*, jo. (DL. 26243) (Kétszer!); **Hn. 90.** [1521–1526]: Petri *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Lütke 91.** [1521–1526]: Relicta Anthonii *Nagh*, jo. (DL. 26243); **92.** [1521–1526]: Relicta Dorothea *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Kálonga 93.** [1521–1526]: Joannes *Nagh*, jo. (DL. 26243); **94.** [1521–1526]: Relicta Ambrosii *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Döge 95.** [1521–1526]: Relicta Margaretha *Nagh*, inq. (DL. 26243); **Kék 96.** [1521–1526]: Gregorius *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Szamoszeg 97.** [1521–1526]: Relicta Laurentii *Nagh*, inq. (DL. 26243); **Gyügye 98.** [1521–1526]: Petrus *Nagh*, jo. (DL. 26243); **Krassó 99.** 1523: Johanne *Nagh*, jo. (DL. 71174); **100.** 1523: Thoma *Nagh*, jo. (DL. 71174); **101.** 1523: Thoma *Nagh*, jo. (DL. 71174) (Kétszer!); **Józsefháza 102.** 1523: Gasparo *nagh*, jo. (DL. 71174); **Szamostelek 103.** 1523: Valentino *Nagh*, jo. (DL. 71174); **104.** 1523: Andrea *Nagh*, jo. (DL. 71174); **Dada 105.** 1525: Matheo

Nagh, iud. (DL. 62463). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.).

Nagybátor – Döge 1. [1521–1526]: Stephanus *NaghBathor*, jo. (DL. 26243). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Bátor* csn. A *Nagy* megkülönböztető név kapcsolódását egy másik hasonló nevű személytől való elkülönítés magyarázza (vö. Bátor 9).

Nagydemeter – Geszteréd 1. [1450–1470]: Matheus *Nagdemeter*, jo. (DL. 56701). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Demeter* szn. Mm: E.

Nagygál – Daróc 1. [1500–1520]: Sebastianus *Naghgal*, jo. (DL. 97786); [1500–1520]: Sebastianus *Naghgal*, jo. (DL. 97785). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Gál* szn. Mm: E.

Nagygerzso – Tas 1. [1521–1526]: Benedictus *Naghgerzo*, jo. (DL. 26243). < (1) *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + (2) *Gerzso* csn. Mm: E. – L. még **Gerzso** (E).

Nagyjakab – Badaló 1. [1460–1480]: Ambrusius *nagiacab*, jo. (DL. 56700). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Jakab* szn. Mm: E.

Nagyjános – Homok 1. [1500–1520]: Albertus *Naghjanos*, jo. (DL. 97786); [1500–1520]: Albertus *Naghjanws*, jo. (DL. 97785); **Meggyes 2.** 1523: Emerico *Naghjanos*, jo. (DL. 71174). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *János* szn. Mm: E.

Nagypál – Ajak 1. [1500–1520]: *nag pal* andras, jo. (DL. 83022); **Pap 1.** 1521: Andreas *Nagy pal*, jo. (DL. 82582); **2.** [1521–1526]: Relicta Andree *nagpal*, inq. (DL. 26243) → férje: 1.; **Gyügye 3.** [1521–1526]: Andreas *Naghpal*, jo. (DL. 26243); **Döge 4.** [1521–1526]: Blasius *Nagpal*, jo. (DL. 26243). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Pál* szn. Mm: E.

Nagyszigeti – Szászfalu 1. 1513: Gregorio *NaghZygethy*, jo. (DL. 86743). < *nagy* 'magas, szálas termetű', 'jelentős szerepű, kiváló', 'idősebb' (NySz., TESz.) + *Szigeti* csn. A CsnSz. szerint *Nagysziget* hn.-ből (Pozsony vm.) keletkezett. Csánki munkájában azonban nem szerepel ilyen nevű település.

Nemes – Szabolcs vm. 1. [1435–1439]: Nobilis domina Scolastica vocata filia Demetrii Sekel de Egek nunc vero consors Johannis *Nemes*, no. (DL. 56710) Vö. Székely 1; **Veréce 2.** 1450: Matheus *Nemes*, jo. (DL. 70896); **3.** 1513: Matheo *Nemes*, jo. (DL. 86743); **Újfalva 1. 4.** 1459: Stephano *Nemes*, jo. (DL. 55650); [**Semjén**] **5.** 1468: Barrabas *nemees*, jo. (DL. 55872); **Farkasfalva 6.** 1478: Albertus *Nemes* [de eadem farkasfalva], no. (DL. 70985); **Péterfalva 7.** 1478: [...]us *Nemes* [de eadem petherfalva], no. (DL. 70985); **Sámson? 8.** [1490–1510]: Pauli *Nemes*, jo. (DL. 82989); **Terebes 9.** 1513: altero Ambrosio *Nemes*, jo. (DL. 86743); **Meggyes 10.** 1513: Ambrosio *Nemes*, jo. (DL. 86743); **Apafalva 11.** 1513: Paulo *Nemes*, jo. (DL. 86743); 1523: Paulo *Nemes*, jo. (DL. 71174). < *nemes* 'kiváló, tiszteletre méltó, erkölcsileg magasrendű' (CsnSz.). Mm: Ts, E.

Novák – Nagymihály 1. 1450: Stephani [*No*]wak, jo. (DL. 14314); **2.** 1450: Johannis *nowak*, jo. (DL. 14314). < szl. *novák* 'új'. Újonnan érkező telepes elnevezése lehet.

Nyakas – Nábrád 1. 1451: Andrea *Nyakas*, fam., jo. (DL. 55490); **2.** 1452: Nicolao *Nakas*, jo. (DL. 14584); **3.** 1452: Andrea *Nakos*, jo. (DL. 14584); 1459: Andrea *Nyakas*, jo.

(DL. 55658/a.); 1459: Andrea *Nyakas*, jo. (DL. 55658); **Tas 4.** [1521–1526]: Bartholomeus *nyakas*, jo. (DL. 26243); [1521–1526]: Bartholomeum *nyakos*, jo. (DL. 26243). < *nyakas* 'makacs' v. 'erős, izmos' (TESz.).

Nyúzó – Bacska 1. 1456: Andreas *Nywzo*, jo. (DL. 15063). < *nyúzó* 'kínzó, gyötrő, nyomorgató' (CsnSz.). Mm: Ts.

Ormos – Szabolcs vm. 1–2. [1435–1439]: Dominicus *Ormos* et Michael filius eiusdem, no. (DL. 56710); **Berkesz 3.** 1439/1447: Sandor *Ormos* de Berkez, no. (DL. 13327); **Gyarmat 4.** 1459: Simoni *ormas*, jo. (DL. 55658/a.) 1459: Simone *ormo* (!), jo. (DL. 55658); **5.** 1459: Clemente *ormus* (!), jo. (DL. 55658); 1459: Clemente *ornus* (!), jo. (DL. 55658/a.). < *ormos* 'valamin hosszában végigfutó kiemelkedés' + -s mn.-képző. A csn. előzményének talán 'nagy orrú' lehetett a jelentése (CsnSz.), más magyarázat szerint elképzelhető a 'püpos hátú' jelentés is. A Csicseri Ormos család hagyománya szerint „az 1216. év körül élt chicheri Jób dédunokája a kis Chicheri fiú ormos hátú volt, [...] így a hibás vállú Chicheri fiút [...] ormos Chicherinek nevezték” (Turul 1903: 57)

Orros – Kálonga 1. [1445–1448]: Johannes *oros*, jo. (DL. 81193); **Andrásfalva 2.** 1478: Johannes *Orros* de Andraffalva, no. (DL. 70985); **Szentdamján 3–5.** 1479/1757: Vincen-tium, Stephanum et Urbanum *Orros*, jo. (DL. 10008). < *orros* 'nagy orrú' (CsnSz.). A rövid *r* msh.-t tartalmazó szó hn.-i eredetű is lehet (l. még H alatt).

Öklös – Gút, Aba, Körtvélyes 1. 1470: Clemens *Ekles*, jo. (DL. 17017). < *öklös* 'nagy öklű'.

Ökör – Döge 1. [1521–1526]: Benedicti *Eker*, jo. (DL. 26243). < *ökör* 'herélt szarvas-marha' (TESz.). A csn. esetleg metaforikus névadás eredménye (vö. TESz.). Mm: Ts., D.

Ördög – Szentkirály 1. 1425: Benedictus dictus *Erdegh*, jo. (DL. 70832); **Kisléta 2.** 1446: Ladislaus *Erdegh*, jo. (DL. 13934); **Pap 3.** [1445–1448]: Lucas *wrdeg*, jo. (DL. 81193); 1449: Lucas *wrdeg*, jo. (DL. 81139); **4.** [1445–1448]: Ladislaus *wrdeg*, jo. (DL. 81193); 1449: Ladislaus *wrdeg*, jo. (DL. 81139); [1450 k.]: Ladislaus *wrdwgh*, jo. (DL. 82987); **5.** [1500–1520]: dyenus *wrdeg*, jo. (DL. 83022); 1521: Dionisius *Erdek*, jo. (DL. 82582); **6.** [1521–1526]: Andreas *Ewrdegh*, jo. (DL. 26243); **Kisvárdá 7.** [1445–1448]: Martinus *wrdeg*, jo. (DL. 81193); 1449: Martinus *ewrdech*, jo. (DL. 81139); [1450 k.]: Martinus *wrdwd* (!), jo. (DL. 82987); **Tiba 8–14.** 1450: Georgio, Stephano, Ambrosio, Petro, Luca et vtriusque Andree necnon Benedicto dictis *Ewrdegh* de Thýba, no. (DL. 14314); **Újfalú 1. 15.** 1460: Benedicto *Ewrdeg*, jo. (DL. 55673); 1461: Benedicto *Herdegh*, jo. (DL. 55686); **Veresmart 16.** 1521: Johannes *Erdek*, jo. (DL. 82582); **17.** 1521: Anthonius *erdek*, jo. (DL. 82582); [1521–1526]: Anthonius *Ewrdegh*, jo. (DL. 26243); **18.** 1521: Paulus *Erdek*, jo. (DL. 82582); **19.** [1521–1526]: Relicta Valentini *Ewrdegh*, inq. (DL. 26243); **Tas 20.** [1521–1526]: Benedicti *Ewrdegh*, jo. (DL. 26243); **Szamosszeg 21.** [1521–1526]: Blasius *Ewrdegh*, jo. (DL. 26243); **22.** [1521–1526]: Gregorius *Ewrdegh*, jo. (DL. 26243); **Meggyes 23.** 1523: Johanne *Ewrdeg*, jo. (DL. 71174); **Geszteréd 24.** 1525: Alberto *Ewrdeg*, iud. (DL. 62463). < *ördög* 'gonosz szellem, sátán'. Metaforikus elnevezés, mely valamilyen belső vagy külső tulajdonságra utal (CsnSz.), esetleg szavajárási név (KÁLMÁN 1989⁴: 86).

Ősz – [Semjén] 1. 1468: Mathias *ewz*, jo. (DL. 55872); **2.** [1468 u.]: Franciscus *ewz*, jo. (DL. 55872); **Meggyes 3.** 1513: Johanne *Ewz*, jo. (DL. 86743); **Szentgyörgy 4.** [1521–1526]: Anthonius *Ewz*, inq. (DL. 26243); **5.** [1521–1526]: Benedictus *Ewz*, jo. (DL. 26243). < *ősz* 'fehér v. szürkés hajú' (TESz. *ősz*²).

Papos – Sámson 1. [1450–1470]: Johannes *papus*, jo. (DL. 56701). < ? *papos* 'buzgó hívő' v. 'kenetteljes' (ÉrtSz., CsnSz.).

Parajos – Kereki 1. 1518: Paulo *parajos*, jo. (DL. 97664). < a *paraj* különböző gyomornövények elnevezésének -s képzős alakja. (Ez a jelentés azonban csak 1577-ből adatható.) A CsnSz. szerint a földjét elhanyagoló, parlagon hevertető személy gúnyneve volt (vö. CsnSz. *Paraj*). A szó korábbi jelentései 'póréhagyma', 'főzeléknek való növény, különösen spenót', 'ebből készített étel' (TESz. *paraj*), így a növény termesztője v. az ebből készült ételt kedvelő személy is kaphatta ezt a nevet. Mm: D.

Patvar – Hosszúmacs 1. 1451: Valentinus *pathwar*, jo. (DL. 14467). < *patvar* 'rágalom, rágalmazás' (TESz.). Talán gyakran perlekedő elnevezése.

Peres – Lelesz 1. [1460–1480]: *peres* Katho, jo. (DL. 48185). **Bököny 2.** [1490–1510]: Georgius *peres*, jo. (DL. 82989); **Buj 3.** 1523: Paulo *peres* de horwath, off. (DL. 62449). < *peres* 'perlekedő' (KÁLMÁN 1989⁴: 85). Mm: Ts., E.

Piros – Pátroha 1. [1500–1520]: gergel *pÿrus*, jo. (DL. 83022); **Tagy 2.** 1500: Demetrio *pÿroz*, jo. (DL. 73536); **Szászfalu 3.** 1513: Barla *Pyros*, jo. (DL. 86743). < *piros* 'piros <arcú> v. vörös <hajú>' (TESz.).

Pocok – Apafalva 1. 1523: Luca *Poczok*, jo. (DL. 71174). < *pocok* 'az egerhez hasonló rágcsáló állat' (TESz.) v. N. 'patkány' (ÚMTsz., SzamSz.). A CsnSz. szerint vsz. kis termetre v. más tulajdonságra utaló metaforikus elnevezés. Mm: D.

Pogány – Pályi 1. 1415: Nicolao *Pagan*, jo. (DL. 96890); **Bököny 2.** [1490–1510]: Valentini *pogan*, jo. (DL. 82989); **Szamosszeg 3.** [1521–1526]: Paulus *poghan*, jo. (DL. 26243). < *pogány* 'nem keresztény' v. 'falusi' v. 'műveletlen, vad' (TESz.).

Pokol – Döge 1. [1445–1448]: Lucas *pocol*, jo. (DL. 81193); 1449: Lucas *pocol*, jo. (DL. 80968); **2.** 1521: Helena relicta Johannis *pokol* ~ Helenam *pokol*, jo. (DL. 82582); **Kisvárdá 3.** 1453: Lucas *pochol*, jo. (DL. 80968) ?= Pokol 1. **Laskod 4.** [1460–1480]: Lucas *pocol*, jo. (DL. 56692). < *pokol* 'ellenséges, gonosz' (TESz.), 'bősz, komor, mogorva' (KÁLMÁN 1989⁴: 86). Szavajárási név is lehet (vö. *ördög és pokol* – SzT.).

Polyhos – Kisvárdá 1. 1521: Gregorius *polhos*, jo. (DL. 82582). < *polhos* ~ *polyhos* 'finom, puha szörzetű'. A *pehely* szó veláris hangrendű párja (vö. TESz. *polyh* a *pehely* a.).

Púpos – Kálonga 1. [1445–1448]: Franciscus *pupos*, jo. (DL. 81193) = 1449: Franciscus [ø] (!), jo. (DL. 81139). < *púpos* 'púpos hátú' (CsnSz.).

Ravasz – Szinérváralja 1. 1513: Michaele *Rawaz*, jo. (DL. 86743); **2.** 1513: Blasio similiter *Rawaz*, jo. (DL. 86743). < *ravasz* 'álnok, ravasz ember' (TESz.). Mm: Ts.

Remete – Újfalul 1. 1459: Simone *remeteh*, jo. (DL. 55650). < *remete* 'a világtól elvonulva élő személy' (TESz.) v. 'zárkózott, magának élő ember' (KÁLMÁN 1989⁴: 85).

(Folytatjuk.)

N. FODOR JÁNOS